

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง สรรสร้างนिरาศภูเขาทอง (๕)

ครูผู้สอน

ครูวิชุดา

กลิ่นจงกล

ครูธีรสุต

ฉำทรัพย์

สรรสร้างปิระศภูเขาทอง (๕)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมาย ชนิด และหน้าที่ของคำสรรพนามได้
๒. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำสรรพนามได้
๓. แสดงความคิดเห็นและสรุปความรู้เกี่ยวกับคำสรรพนามได้

ชวนคิด ช่วยตอบ

สรรพนามที่นักเรียนใช้ใน
ชีวิตประจำวันมีอะไรบ้าง

ฉัน ผม คุณ เขา มัน ท่าน นี้ นั้น โน่น หนึ่ง
ใคร อะไร ไหน บ้าง ต่าง กัน

กิจกรรม

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน **อ่านบทอ่าน**
“นิราศภูเขาทอง” โดยการแบ่งบทอ่าน ให้แต่ละกลุ่ม
อ่านออกเสียงต่อเนื่องจนจบ จากนั้นให้ครูและนักเรียน
ร่วมกัน**สรุปบทอ่าน “นิราศภูเขาทอง”**

บทอ่าน

“นิราศภูเขาทอง” (๑)

บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง นิราศภูเขาทอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๕)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

บทอ่าน

นิราศภูเขาทอง

ไต่ปางหลังครึ่งสมเด็จพระบรมโกศ	มาผูกโบสถ์ก็ได้มาบูชาขึ้น
ชมพระพิมพ์พิมพ์ผนังยังยั้งยืน	ทั้งแปดหมื่นสี่พันได้วันทา
ไต่ครั้งนี้มีได้เห็นเล่นฉลอง	เพราะตัวต้องตกประดาขวลาสนา
เป็นบุญน้อยพลอยนึกโมทนา	พอนาวาติดชลเข้านวนเวียน
ตุน้ำวิ่งกลิ้งเชียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระฉอกฉาดฉัดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวู่วางเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนคว้างคว้างเป็นหว่างวน
ทั้งหัวท้ายทรายแจวกระซกจ้วง	ครรรไล่องเล่ยทางมากกลางหน
ไต่เรือพันวนมาในสาชล	ใจยังวนหวังสวาทไม่คลาดคลา
ตลาดแก้วแล้วไม่เห็นตลาดตั้ง	สองฟากฝั่งก็แต่ล้วนสวนพฤกษา
ไต่รินรินกลั่นตอกไม้ไผ่คังคาง	เหมือนกลั่นผ้าแพรดำร่ามะเกลือ
เห็นโคกใหญ่โกล้าน้ำระกำแฝง	ทั้งรักแรงแขมสวาทประหลาดเหลือ
เหมือนโคกพิที่ชำระกำเจือ	เพราะรักเรือแรมสวาทมาคลาดคลาย
ถึงแขวงนนท์ชลมารคตลาดขวัญ	มีพ่วงแพพรพรรณเขาค้าขาย
ทั้งของสวนล้วนเรืออยู่เรียงราย	พวกหญิงชายประชุมกันทุกวันคืน
มาถึงบางธรมีหัวโคก	ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ไต่สุราหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น	ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้เท่านี้	ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ	เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอกา
ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า	ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
เดี๋ยวนี้มีมอญถอนโรจกเหมือนตุ๊กตา	ทั้งผิดหน้าจับเข่าเหมือนชาวไทย
ไต่สามัญผ่นแปรไม่แท้เที่ยง	เหมือนอย่างเยี่ยงชายหญิงทั้งวิสัย
นี้หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ	ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่าพึงคิด
ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักกรลือยอรร้อยจิต
แม้พันพุดชั่วตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา
ถึงบ้านใหม่ใจจิตก็คิดอ่าน	จะหาบ้านใหม่มาดเหมือนปรารณา
ขอให้สมคะเนเถิดเทวา	จะได้มาสุกสวัสดิ์ก่าจัดภัย

บทอ่าน

“นิราศภูเขาทอง” (๒)

บทอ่าน นิราศภูเขาทอง (ต่อ)

ถึงบางเค็โอมะเค็เหลื่อประหลาด	บังเกิดชาติแมลงหมีมิในไส้
เหมือนคนพาลหวานนอย่อมขมใน	อุปไมยเหมือนมะเค็เหลื่อระอา
ถึงบางหลวงเชิงรากเหมือนจากรัก	ผู้เสียศักดิ์สังวาสพระศาสนา
เป็นสว่างพันรกราคา	ถึงนางฟ้าจะให้ไมโยตี
ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า	พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี	ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว
ไอ้พระคุณสุลูลับไม่กลับหลัง	แต่ชื่อตั้งก็ยังไม่อยู่ชั่วหัว
แต่เรานี้ที่สุนทรประทานตัว	ไม่รอดชั่วเช่นสามโคกยิ่งโคกใจ
สิ้นแผ่นดินสิ้นนามตามเสด็จ	ต้องเที่ยวเตร็ดเตร่หาที่อาศัย
แม้้นกำเนิดเกิดชาติโคโค	ขอให้ได้เป็นข้าฝ่าธุลี
สิ้นแผ่นดินขอให้สิ้นชีวิตบ้าง	อย่ารู้ร้างบงกชบทศรี
เหลืออาลัยใจตรมระทมทวี	ทุกวันนี้ก็ซึ่งตายทรงกายมา
ถึงบ้านจิวเห็นแต่จิวละลิวสูง	ไม่มีผู้สัตว์สิ่งกิ่งพฤกษา
ด้วยหนามคกรกตาชระตะตา	นิกก็มักลิวหนามขามขามใจ
จิวรกลีบหอกองคุลีแหลม	ตั้งขวางแถมเสียมแทรกแตกไสว
ใครทำซู้คู่ท่านครั้นบรรลัย	ก็ต้องไปปิ่นดินนำขนพอง
เราเกิดมาอายุเพียงนี้แล้ว	ยังคลาดแคล้วครองตัวไม่มีหมอง
ทุกวันนี้วิปริตผิดทำนอง	เจียนจะต้องปิ่นบ้างหรืออย่างไร
ไอ้คิดมาสารพัดจะตัดขาด	ตัดสวาทตัดรักมียักไหว
ถวิลหวังนั่งนึกอนาใจ	ถึงเกาะใหญ่ราชครามพยอมเย็น
ดูห่างย่านบ้านช่องทั้งสองฝั่ง	ระวังทั้งสัตว์น้ำจะทำเช็ญ
เป็นที่อยู่ผู้ร้ายไม่วายเว้น	เที่ยวซ่อนเร้นดีเรือเหลือระอา

จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์

บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง นิราศภูเขาทอง
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๕)
 รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

บทอ่าน

นิราศภูเขาทอง

ไฉ่ปางหลังครั้งสมเด็จพระบรมโกศ	มาผูกโบสถ์ก็ได้มาบูชาขึ้น
ชมพระพิมพ์ริมผนังยังยั้งยืน	ทั้งแปดหมื่นสี่พันได้วันทา
ไฉ่ครั้งนี้มีได้เห็นเล่นฉลอง	เพราะตัวต้องตกประดาชวาสนา
เป็นบุญน้อยพลอยนึกโมทนา	พอนาวาติดชลเข้านเวียน
คูนาวังกลิ้งเขี้ยวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระฉอกฉาดฉัดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวู่วางเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนคว้างคว้างเป็นหวางวน
ทั้งห้าท้ายกรายแจวกระซอกจ้วง	ครรรโล่ล่องเลอทางมากลางหน
ไฉ่เรือพันวนมาในสาชล	ใจยังงหวางสวาพไม่คลาดคลา
ตลาดแก้วแล้วไม่เห็นตลาดตั้ง	สองฟากฝั่งก็แต่ล้วนสวนพฤกษา
ไฉ่รับรินกลิ่นดอกไม้ใกล้คังคา	เหมือนกลิ่นผ้าแพรดำรำมะเกลือ
เห็นโคกใหญ่ใกล้น้ำระกำแฝง	ทั้งรักแฉงแหมสวาทประหลาดเหลือ
เหมือนโคกที่ที่ชำระกำเจือ	เพราะรักเรือแรมสวาทมาคลาดคลา
ถึงแขวงนนท์ชลมารคตลาดขวัญ	มีพ่วงแพแพรพรหมเขาค้ำชาย
ทั้งของสวนล้วนเรืออยู่เรียงราย	พวกหญิงชายประชุมกันทุกวันคืน
มาถึงบางธรมีทวีโคก	ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ไฉ่สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น	ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้เท่านี้	ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ	เหมือนนกไร่ร้างเร่อยู่เอกา
ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า	ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
เดี๋ยวนี้มีมอญถอนโรจกเหมือนตุ๊กตา	ทั้งผัดหน้าจับเขม่าเหมือนชาวไทย
ไฉ่สามัญผันแปรไม่แท้เที่ยง	เหมือนอย่างเยี่ยงชายหญิงทั้งวิสัย
นี่หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ	ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่าพึงคิด
ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้พันชู้ตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา
ถึงบ้านใหม่ใจจิตก็คิดอ่าน	จะหาบ้านใหม่มาดเหมือนปรารธนา
ขอให้สมคะเนเกิดเทวา	จะได้มาสุกสวัสดิ์ก่าจัดภัย

บทอ่าน
 นิราศภูเขาทอง (ต่อ)

ถึงบางเตือไฉ่มะเตือเหลือประหลาด	บังเกิดชาติแมลงหมีมิในไฉ่
เหมือนคนพาลหวานนอกย่อมขมใน	อุปไมยเหมือนมะเตือเหลือระอา
ถึงบางหลวงเชิงรากเหมือนจากรัก	ผู้เสียศักดิ์สังวาสพระศาสนา
เป็นสว่างพันรกราคา	ถึงนางฟ้าจะไม่โยติ
ถึงสามโคกโคกฉนวนถึงปิ่นเกล้า	พระพุทธเจ้าหลวงบารุงซึ่งกรุงศรี
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี	ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว
ไฉ่พระคุณสูงลับไม่กลับหลัง	แต่ชื่อตั้งก็ยังไม่อยู่เขารู้ทั่ว
แต่เรานี่ที่สุนทรประทานตัว	ไม่รอดชั่วเช่นสามโคกยิ่งโคกใจ
สิ้นแผ่นดินสิ้นนามตามเสด็จ	ต้องเที่ยวเตร็ดเตร่หาที่อาศัย
แม้กันกำเนิดเกิดชาติใดโค	ขอให้ได้เป็นข้าฝ่าธุลี
สิ้นแผ่นดินขอให้สิ้นชีวิตบ้าง	อย่ารู้ร้างบงกชบทศรี
เหลืออาลัยใจตรมระทมทวี	ทุกวันนี้ก็ซึ่งตายทรงกายมา
ถึงบ้านจิวเห็นแต่จิวละลือสูง	ไม่มีผู้สั่งตั้งถึงงพฤกษา
ด้วยหนามครกตกตาพระตะตา	นิกก็น่ากลัวหนามขามขามใจ
จิวรกลีบทงกอกุสึแหลม	ตั้งขวางแฉงเสียมแทรกแตกไสว
ใครทำชู้คู่ท่านครั้นบรรลัย	ก็ต้องไปปิ่นดินนำพของ
เราเกิดมาอายุเพียงนี้แล้ว	ยังคลาดแคล้วครองตัวไม่มีพวง
ทุกวันนี้วิปริตผิดทำนอง	เจียนจะต้องปิ่นบ้างหรืออย่างไร
ไฉ่คิดมาสารพัดจะตัดขาด	ตัดสวาทตัดรักมียักใจหว
ฉนวนหวังนั่งนิกอนาใจ	ถึงเกาะใหญ่ราชครามพยอมเย็น
ดูห่างย่านบ้านช่องทั้งสองฝั่ง	ระวังทั้งสี่ตัวน้ำจะท่าเชย
เป็นที่อยู่ผู้ร้ายไม่วายเว้น	เที่ยวซ่อนเร้นดีเรือเหลือระอา

จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์

สารพันศัพท์

สมเด็จพระบรมโกศ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินซึ่งอยู่ในพระบรมโกศ ในที่นี้
หมายถึง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระพิมพ์ หมายถึง พระเครื่องที่สร้างขึ้นตามแบบแม่พิมพ์

ประดาษ หมายถึง ตำซ้ำ คือ สีนวาสนา

สาชล หมายถึง สายน้ำ

สารพันศัพท์

ชลมารค หมายถึง ทางน้ำ

ทวี หมายถึง เพิ่มขึ้น, มากขึ้น

แดนไตร หมายถึง โลกทั้งสามตามความเชื่อในไตรภูมิ
พระร่วง คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุณภูมิ

ลงมือทำ จดจำได้

ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาคำสรพนามที่ปรากฏ
ในนิราศภูเขาทอง จากบทอ่าน “**นิราศภูเขาทอง**”
และทำใบงานที่ ๕ นิทานคำสรพนาม

ชวนคิดช่วงท้าย

๑. คำสรรพนามคืออะไร

๒. คำสรรพนามแบ่งออกเป็นกี่ชนิด

๓. สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งใดในสังคมไทย

คำไหนใช้ถูก

ไอศกรีม

ไอศกรีม

ไอศกรีม

แหล่งที่มาของภาพ <https://www.freepik.com/>

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/> พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๖)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

